

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Миколенко Наталії Валеріївни
на тему «Психологічні особливості розвитку самоцінності клієнтів
психологічних служб ЗВО», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 053 Психологія**

Актуальність теми дослідження. Воєнна агресія росії проти України стала потужним стресором колективного рівня, який різко підвищив попит суспільства на психологічну та психотерапевтичну допомогу. Війна стала каталізатором не лише існуючих проблем: психологічної травматизації довоєнного періоду, труднощів у стосунках з оточенням (аб'юзивні стосунки, розрив, стосунки з батьками і сепарація від них, тощо), проблем самоставлення особистості. Підвищився запит суспільства щодо ефективних інструментів для зміцнення психологічної стійкості, однією з відповідей на який є комплексне бачення шляхів розвитку здорового самоставлення як складової резилієнтності.

Самоцінність як фундаментальний аспект психічного здоров'я впливає на якість життя, міжособистісні стосунки, стійкість до стресу та здатність долати життєві виклики. У сучасному світі, де особистість стикається з психічною травматизацією, втратами, тиском соціальних очікувань, порівняннями через соціальні мережі, булінгом чи академічним стресом, низька самоцінність може призводити до тривожності, депресії, невпевненості та труднощів у самореалізації. Сформоване почуття самоцінності є особистісним ресурсом, необхідною умовою психологічного комфорту людини, її емоційної стабільності, розвитку та самореалізації. Несформованість самоцінності спричиняє негативні переживання, почуття невпевненості у своїй здатності долати життєві труднощі та перешкоджає вибору особистістю адекватних способів взаємодії з оточенням.

Війна як тривалий екстремальний стресор різко знижує значущість зовнішніх джерел ідентичності та самопідтримки – соціальний статус, матеріальна стабільність, звичні ролі, передбачуване майбутнє, стійке коло близьких відносин. У таких умовах базове переживання власної цінності стає одним із центральних регуляторів адаптації, оскільки саме воно визначає, наскільки особа здатна зберігати внутрішню цілісність за відсутності зовнішніх її підтверджень. Таким чином, обставини сьогодення об'єктивно виводять феномен самоцінності з розряду особистих психологічних особливостей у розряд базових екзистенційних та соціально-психологічних детермінант виживання й відновлення суспільства загалом, роблячи дослідження та цілеспрямований розвиток цього феномену одним із пріоритетних завдань психологічної науки й практики.

Особливого значення проблема самоцінності особистості набуває саме для клієнтів психологічних служб ЗВО, оскільки освітній процес як такий пов'язаний з високим професійним та особистісним навантаженням.

Академічна спільнота українських ЗВО сьогодні, окрім спільних для усіх українців наслідків війни – прямих (обстріли, втрати, переїзди) і непрямих (невизначеність майбутнього, відтермінування планів, вимушена розлука з близькими), – функціонує у полі дії кількох додаткових потужних стресорів, що створюють виклики для почуття самоцінності. Серед них стрімка цифрова трансформація освітнього процесу, що різко підвищує конкуренцію, темп навчання та вимоги до саморегуляції; соціально-економічна нестабільність, що спричиняє кризу зовнішніх маркерів успішності (зокрема, робить диплом про вищу освіту не гарантує працевлаштування за набутим фахом). Традиційні критерії «хорошого студента» (високий бал, стипендія, участь у конференціях, швидке працевлаштування за фахом) втрачають передбачуваність і стабільність. Цифрове освітнє середовище суттєво посилює порівняльний тиск через постійну видимість рейтингів, результатів навчання та дискурс соціальних мереж, створюючи ефект змагання як додатковий фактор психологічного навантаження.

Належність до академічної спільноти ЗВО сьогодні вимагає значно вищого рівня саморегуляції, ніж у довоєнний період. Значна частина здобувачів в цих непростих умовах поєднують навчання з роботою та волонтерською діяльністю, співробітники – роботу, волонтерство й безперервний професійний розвиток, що підвищує ризик професійного вигорання. Соціально-економічна ситуація в країні часто змушує студентів навіть денної форми навчання раніше перебирати на себе фінансову, побутову та емоційну відповідальність (втрата підтримки батьків, необхідність підробітку, турбота про молодших членів сім'ї). Суттєво скорочується або цілком зникає класичний психосоціальний мораторій юності (Erikson, 1968), прискорюючи сепарацію та змушуючи молодих людей передчасно формувати стійку ідентичність без можливості безпечного «примірювання» різних соціальних ролей. У цьому контексті університет перестас бути «теплим» перехідним періодом між дитинством і дорослим життям, а перетворюється на момент одночасного вирішення кількох завдань, кожне з яких безпосередньо торкається питання самоцінності. Процес відділення від батьківської сім'ї відбувається в умовах, коли традиційні зовнішні дорослі ролі (стабільна робота, власне житло) стають відкладеними в часі або недоступними. У таких обставинах саме незалежне від досягнень внутрішнє відчуття самоцінності має стати основою здорової автономії.

Таким чином, для клієнтів психологічних служб ЗВО проблема самоцінності стає предиктором, від якого залежить збереження внутрішньої мотивації до навчання за відсутності зовнішніх гарантій, здатність витримувати конкуренцію без хронічного самознецінення, успішність сепарації та формування автономної дорослої ідентичності в умовах відтермінування традиційних маркерів дорослості, профілактика вигорання, депресивних і тривожних розладів тощо.

З огляду на процеси активного самопізнання та саморозвитку здобувачів вищої освіти, їх потреби в усвідомленні своїх інтересів, цілей та можливостей, розвиток самоцінності є досить актуальним запитом клієнтів

психологічних служб ЗВО. Саме тому в сучасних українських реаліях цілеспрямована робота з формування і зміцнення базового почуття власної цінності є не допоміжним, а одним із пріоритетних напрямів діяльності психологічних служб закладів вищої освіти, які, відповідно до Положення про психологічну службу у системі освіти України (Міністерство освіти і науки України, 2018), покликані забезпечувати профілактику особистісних проблем, сприяти розвитку та саморозвитку здобувачів освіти, формувати мотивацію до самореалізації та створювати умови для соціального й емоційного благополуччя.

Феномен самоцінності особистості дедалі частіше стає об'єктом уваги дослідників і практиків психологічної галузі. Попри важливість феномену для психологічної теорії та практики, його розуміння різними дослідниками не співпадає. Так, самоцінність описується як відчуття людиною своєї унікальності, значущості себе для себе (В. Сатир, Л. Просандєєва), як духовна цінність та унікальність «Я» для себе та інших (А. Ленгле), як базове настановлення, як переконання, як стан особистості, тощо. В генетичному плані становлення самоцінності описується і як процес, що має поступальний характер протягом усього життя людини (А. Ленгле, Л. Просандєєва), і як такий, що в загальному завершується ще в ранньому або дошкільному дитинстві (А. Адлер, Л. Бурбо, Т. Гарріс).

Психологічна допомога клієнтам із несформованою самоцінністю вимагає всебічного аналізу та осмислення цього феномену, психологічних механізмів та умов його розвитку в процесі практичної роботи. Водночас, незважаючи на підвищений інтерес до проблематики самоцінності особистості, в сучасній психологічній літературі досі відсутня єдина концептуальна модель феномену, недостатньо досліджено специфіку формування та розвитку самоцінності, бракує практичних інструментів діагностики самоцінності, не існує системи практичних заходів з розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти. Аналіз актуальності проблеми показує низку суттєвих суперечностей, які потребують наукового розв'язання:

- між широким практичним використанням поняття самоцінності в роботі психологів ЗВО та недостатньою концептуальною визначеністю й операціоналізацією цього конструкту в науковій психології;
- між визнанням самоцінності як ключового ресурсу психологічної стійкості особистості та недостатньою вивченістю психологічних особливостей, механізмів і закономірностей її розвитку;
- між високою потребою клієнтів в ефективних програмах розвитку самоцінності клієнтів та відсутністю теоретично обґрунтованих, емпірично валідизованих психодіагностичних інструментів та психологічних технологій, адаптованих до сучасних умов і специфіки роботи психологічної служби ЗВО.

Фундаментальний характер проблеми, її теоретична неузгодженість, висока практична затребуваність психологічними службами ЗВО та недостатня розробленість психологічних особливостей розвитку самоцінності зумовлюють наукову актуальність теми «Психологічні

особливості розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти».

Зв'язок роботи з науковою темою кафедри/факультету. Дисертаційне дослідження виконано в межах комплексної теми науково-дослідної роботи кафедри практичної психології факультету психології, соціальної роботи та спеціальної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Психологічна підтримка ресурсного потенціалу особистості в мінливих умовах суспільного буття» (2021-2026 рр.) (державний реєстраційний номер 0121U112046). Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (протокол № 10 від 25 листопада 2021 р.)

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та емпіричному дослідженні особливості розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти.

Завдання дослідження:

1. З'ясувати психологічний зміст поняття самоцінності на основі теоретичного аналізу проблеми.
2. Обґрунтувати теоретичну модель розвитку самоцінності особистості.
3. Дібрати та, зокрема, розробити діагностичний інструментарій дослідження
4. Емпірично дослідити особливості самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти.
5. Розробити та емпірично перевірити ефективність програми розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти.

Об'єкт дослідження – самоцінність особистості як психологічний феномен.

Предмет дослідження – психологічні особливості розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти.

Теоретико-методологічною основою дисертаційного дослідження стали: концепти почуття неповноцінності та прагнення до досконалості (А. Адлер); положення безумовної самоцінності особистості (К. Роджерс, А. Маслоу, В. Сатир); концепція персонального буття та фундаментальних мотивацій (А. Ленгле); модель базових життєвих позицій (Е. Берн, Т. Гарріс, М. Джеймс, Д. Джонгвард, Р. Гулдінг, М. Гулдінг та ін.); модель розвитку самоцінності в юнацькому віці (Л. Просандєєва); транстеоретична модель стадій змін (Дж. Прохазка, К. ДіКлементе); нормативно-організаційні засади діяльності психологічних служб ЗВО (В. Панок, О. Залеська, О. Вознюк).

Методи дослідження.

Для розв'язання поставлених завдань у роботі застосовувалися методи теоретичного, емпіричного та математико-статичного дослідження.

Теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння та класифікація) для уточнення сутності базових понять, систематизації та науково-теоретичного обґрунтування зібраних даних.

Для побудови й проведення *емпіричного дослідження* застосовано такі методики: Опитувальник особистісної орієнтації Е. Шострома (шкали «Спонтанність», «Самоприйняття» та «Самоповага»), Методика соціально-

психологічної адаптації К. Роджерса і Р. Даймонд (шкала «Самоприйняття»), Шкала самоповаги М. Розенберга, Методика вивчення фундаментальних припущень Р. Янов-Бульман (субшкала «Цінність власного Я»), Опитувальник загальної компетентності (шкала «Самоцінність»), «Я – Соціально-символічні завдання» А. Лонга, Р. Зіллера та Р. Хендерсона, Методика дослідження самооцінки (спрощене Q-сортування), Шкала самооцінки рівня тривожності Ч. Спілбергера, Шкала впевненості в собі С. Рейдаса, Методика виявлення потреби у схваленні Д. Крауна і Д. Марлоу, Методика «Мотивація афіліації» А. Мехрабіана, Шкала феномену самозванця П. Кланс (CIPS), Велика тривимірна шкала перфекціонізму М. Смітта, Д. Саклофскі, Й. Стоєбера, С. Шеррі (в адаптації Т. Грубі), Шкала психологічного благополуччя К. Ріффа, Методика «Досвід близьких стосунків» К. Бреннан, К. Кларк, П. Шейвера (в адаптації М. Казанжи та Ю. Вторнікової).

Математико-статистична обробка даних здійснювалась за допомогою: критерію кореляції Спірмена, факторного аналізу, експлораторного та конфірмаційного факторного аналізу (з обертанням Direct Oblimin та Verimax), критерію Кайзера-Маєра-Олкіна, критерію сферичності Бартлета, коефіцієнта α Кронбаха. Обробка та візуалізація даних проводилася за допомогою комп'ютерного пакету статистичних програм Jamovi версії 2.5.6., IBM SPSS Statistics 27, MS Excel.

Експериментальна база дослідження. Переважна частина емпіричного дослідження роботи виконувалась на базі Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. У вибірці представлені жителі всіх регіонів України. Емпіричне дослідження проводилося впродовж 2024-2025 рр. Вибірка дослідження охоплює 352 особи від 18 до 54 років.

Для забезпечення репрезентативності у вибірку увійшли досліджувані, що є клієнтами психологічних служб різних ЗВО: Київського столичного університету імені Бориса Грінченка – 313 осіб, Дніпровського Гуманітарного університету – 16 осіб, Одеського інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом – 9 осіб, Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії – 5 осіб, та інших університетів України – 9 осіб. Участь у формувальному експерименті взяли 123 особи, з яких 64 увійшли до експериментальної групи, 64 – до контрольної.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що:

- *уточнено* зміст феномену та обґрунтовано визначення поняття «самоцінність»;
- *розроблено* «Інтегровану модель розвитку самоцінності особистості в процесі отримання психологічної допомоги», яка враховує генезис низької самоцінності, когнітивні, емоційні та поведінкові прояви низької самоцінності, етапи та напрямки роботи з розвитку самоцінності і основні практики розвитку самоцінності.
- *уперше* розроблено та апробовано інструмент дослідження самоцінності – методику діагностики самоцінності;

- *створено* програму розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб ЗВО на основі авторської інтегративної моделі та *підтверджено* її ефективність у підвищенні рівня самоцінності та психологічного благополуччя;

- *виявлено* кореляційний взаємозв'язок між самоцінністю та впевненістю, психологічним благополуччям, тривожністю, самокритикою, комплексом самозванця, перфекціонізмом, страхом помилок і страхом відкидання.

Теоретичне значення результатів дисертації полягає у системному теоретичному та емпіричному аналізі феномена самоцінності особистості; поглибленні та розширенні уявлення про її генезис, прояви та шляхи розвитку в процесі психологічної допомоги.

Практичне значення результатів дисертації полягає у тому, що його результати можуть використовуватись для розробки корекційно-розвивальних програм із формування самоцінності клієнтів психологічних служб ЗВО. Матеріали дослідження придатні для психолого-просвітницької роботи з метою підвищення обізнаності студентів і викладачів щодо самоцінності, профілактики вигорання та тривожно-депресивних станів, формування культури підтримки особистості в академічній спільноті, а також для підготовки психологів і кураторів академічних груп до роботи з відповідними запитами. Розроблена методика та отримані дані можуть бути включені до навчальних курсів із психології особистості, педагогічної психології, психодіагностики та психологічного консультування.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження представлено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики» (м. Одеса, 2021); «Multidisciplinary academic notes. Science research and practice» (м. Мадрид, Іспанія, 2022); «Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions» (м. Дніпро, Україна, 2025); «Synergy of Knowledge: Innovations at the Intersection of Disciplines» (м. Дніпро, Україна, 2025).

Публікації. Основний зміст роботи відображено у 11 публікаціях, а саме: 4 (з них – 1 у співавторстві та 3 одноосібні) опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 7 (з них – 1 у співавторстві та 6 одноосібні), у яких додатково висвітлено наукові результати дисертації.

Наукові статті, опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України

1. Миколенко, Н. В. (2023). Змістовний аналіз поняття самоцінності особистості. *Наукові перспективи. Серія «Психологія»*, 12(42), 866–880. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-12\(42\)-866-880](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-12(42)-866-880)

2. Миколенко, Н. В. (2024). Шляхи розвитку самоцінності особистості в процесі отримання психологічної допомоги. *Наукові перспективи. Серія «Психологія»*, 12(54), 1591–1608. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12\(54\)-1591-1608](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-12(54)-1591-1608)

3. Миколенко, Н. В. (2025). Етапи та напрямки консультативної роботи з розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб ЗВО. *Наукові інновації та передові технології*, 12(52), 994-1006. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)-994-1006](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52)-994-1006)
4. Лозова, О. М., & Миколенко, Н. В. (2025). Інтегрована модель розвитку самоцінності особистості в процесі отримання психологічної допомоги. *Психологічний часопис: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України*, 11(10), 7–23. <https://doi.org/10.31108/1.2025.11.10.1>

Публікації, у яких додатково висвітлено результати дисертації

1. Миколенко, Н. В. (2021). Проблема самоцінності особистості у психологічній теорії та практиці. In *Психологія і педагогіка на сучасному етапі розвитку наук: актуальні питання теорії і практики: Збірник наукових робіт учасників міжнар. науково-практ. конференції* (17–18 грудня 2021 р., м. Одеса) (с. 45–48). ГО «Південна фундація педагогіки». <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43072/> (Дата звернення: 01.12.2025).
2. Миколенко, Н. В. (2022). Проблематика самоцінності особистості в умовах війни. In *XXIV Міжнародна науково-практична конференція «Multidisciplinary academic notes. Science research and practice»* (21.06.2022, Мадрид, Іспанія) (с. 500–501). <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/43076/> (Дата звернення: 01.12.2025).
3. Миколенко, Н. В. (2025). Проблематика самоцінності особистості у практиці надання психологічної допомоги. In *Ways of Science Development in Modern Crisis Conditions: Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Internet Conference* (4–5 червня 2025 р., Дніпро, Україна) (с. 194–195). <http://www.wayscience.com/konferentsiya-6-4-5-cheravnaya-2025/> (Дата звернення: 01.12.2025).
4. Миколенко, Н. В. (2025). Психологічна допомога клієнтам із запитом розвитку почуття самоцінності. In *Synergy of Knowledge: Innovations at the Intersection of Disciplines: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Internet Conference* (11–12 червня 2025 р., Дніпро, Україна) (с. 140–141). <https://dspace.pdau.edu.ua/bitstreams/a354629f-0096-40b9-a233-479a8bdd9ece/download> (Дата звернення: 01.12.2025).
5. Миколенко, Н. В., & Плєскач, Б. В. (2024). Розробка методики діагностики самоцінності: надійність та валідність. *Молодий вчений*, 5(129), 62–71. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-5-129-6> (Дата звернення: 01.12.2025).
6. Миколенко, Н. В. (2025). Структура соціально-психологічного тренінгу розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб ЗВО. *Věda a perspektivy*. 12(55), 233-247. [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-12\(55\)-233-247](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2025-12(55)-233-247) (Дата звернення: 08.12.2025)
7. Миколенко, Н. В. (2025). Вплив війни на самоцінність клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти. In *У період трансформаційних процесів у світовій науці: задачі та виклики: Збірник наукових праць з матеріалами VI Міжнародної наукової конференції* (28 листопада 2025 р., м.

Полтава) (с. 701–704). <https://archives.mcnid.org.ua/index.php/conference-proceeding/issue/view/28.11.2025/71> (Дата звернення: 01.12.2025).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій висвітлено власні ідеї і розробки автора, що дозволили вирішити поставлені завдання. Робота містить теоретичні та методичні положення і висновки, сформульовані здобувачкою особисто. Використані в дисертації ідеї, положення чи гіпотези інших авторів мають відповідні покликання і використані лише для підкріплення ідей здобувача.

У статті «Інтегрована модель розвитку самоцінності особистості в процесі отримання психологічної допомоги» у співавторстві з О. Лозовою персональний внесок здобувача полягає у зборі та аналізі даних, визначенні напрямків роботи з розвитку самоцінності та відповідних їм основних практики.

У статті «Шкала діагностики самоцінності: розробка, надійність та валідність» у співавторстві з Б. Плєскачем, здобувачем обґрунтовано необхідність створення інструментарію для діагностики самоцінності, проведено збір емпіричних даних, ідентифіковано шкали розробленої методики.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 216 найменувань, з яких 113 – іноземною мовою, та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 225 сторінок, основний зміст роботи викладено на 215 сторінках. Робота містить 41 таблицю і 20 рисунків.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація виконана фаховою українською мовою, текстове подання матеріалу відповідає стилю науково-дослідної літератури.

Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, в яких висвітлено наукові результати дисертації. На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату. Усі використані здобувачем у тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дисертації та вказані в анотації дисертації.

Відповідність змісту дисертації галузі знань та спеціальності. Зміст дисертації відповідає галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія.

Рішення.

1. Дисертація Миколенко Наталії Валеріївни на тему «Психологічні особливості розвитку самоцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення

і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023.

2. Дисертація Миколенко Наталії Валеріївни та наукові публікації, в яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності.

3. Миколенко Наталія Валеріївна на високому рівні оволодів методологією наукової та педагогічної діяльності, набув теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувач вільно володіє матеріалом.

4. Рекомендувати дисертацію Миколенко Наталії Валеріївни на тему «Психологічні особливості розвитку самооцінності клієнтів психологічних служб закладів вищої освіти» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження Н. В. Миколенко ступеня доктора філософії з галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 Психологія.

Головуюча:

доктор психологічних наук,
доцент, завідувач кафедри
практичної психології
Факультету психології,
соціальної роботи та спеціальної
освіти Київського столичного
університету імені Бориса
Грінченка

Олена ЛИТВИНЕНКО

О. Литвиненко
Начальник ВР
Н. Миколенко